

DISPUTATIO PHYSICA

De

F A T O,

Quam

Divinâ adspirante Gratia

In Florentissimâ VVittebergensi Academia,

PRÆSIDE

V I R O

Plurimum Reverendo, Præclarissimo Excellentissimoq;

DN. CONSTANTINO Siegra/

SS. Theol. D. Physices Professore Publico longè dignissimo, atq;ve Amplissimæ Facultatis Philosophicæ h. t. DECANO Spectatissimo,

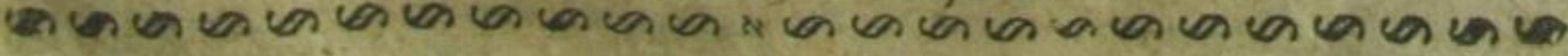
DN. Patrono, Præceptore ac Promotore maximoperè devenerando,

placide συφιλοσοφόντων disquisitioni publicè subjicit

ADAMUS LAURENTIUS NICOLAI, Lubecensis.

Ad diem IV. Mart. Horis Matutinis

In Auditorio Majori.

WITTEBERGÆ,

excudebat JOH. RÖHNERUS, Acad. Typogr. 1665,

Philos.

D.

95, 22

3113

25

Sächsische
Landesbibliothek
Dresden

211

בְּהִנּוּךְ
Introductio.

Dostquam hactenus causas Corporis Naturalis cum in genere tum in specie, hasq; & internas, Materiam ac Formam, nec non, quæ realiter ab his non differt, Naturam; & externas, Efficientem ac Finem, quin etiam nonnullorum effectuum causas per accidens, Fortunam & casum, hujusque exemplum elegantissimum, Monstrum, tradidimus; Non abs re facturos nos arbitramur, si antequam huic causarum speculationi colophonem imponamus, doctrinam de Fato subjungamus & explicemus. Enimverò, quia, ceu *B. Sperlingius in Institut. suis Phys. l. 1. c. X. p. 284.* infert, in ore omnium versantur sequentia: Sic fuit in fatis. Fata regunt mundum. Fato connubia fiunt. Fato fontes rapiuntur ad poenas. Fato fiunt tonitrua & fulgura. Fato fiunt sapientes & moriones. Fato alius miles, alius sutor, alius sartor, alius Doctor est. Fato alius Philosophum, alius Medicum, alius Jureconsultum, alius Theologum agit. Fato quivis hominum & oritur & moritur. Fato imperia transferuntur, translata confirmantur, confirmata iterum infirmantur; meritò, quid hac de re statuendum sentiendumq; sit, exponere satagimus hac disputatione, cujus Bono cum Deo sit.

SECTIO PRIMA,

Hujusq;

Caput Primum

Explicans

Definitionem Fati,

quæ ita habet,

A 2

Fatura

Fatum est ordo in causis naturalibus effectus suos infallibiliter inferentibus à Deo gloriolo præcognitus præordinatus & præstitutus.

§. 1. Cum Fatum à variis variè accipiatur, ceu jamjam videbimus, descriptionem, quæ adæquatè illud repræsentet, dare non potuimus, dedimus tamen, quæ cum primis Fatum dicit physicum. Constat verò definitio illa cum *Genere* tum *Differentiâ*. *Genus*, quæcunque etiam sit, est ordo causarum, quem alii vocant seriem causarum, alii nexum. Ipsum enim Fatum non est una causa, sed causarum collectio & series ad effectus certos applicata.

§. 2. *Differentiâ* desumpta est à causarum illarum restrictione & limitatione, notatque, ceu *B. Sperlingius* l. c. rectissimè annotat 1. ad Fatum tantùm spectare causas naturales non verò liberas. Liberæ enim causæ effectus suos ita producunt, ut soli Deo, non autem causis aliis subjiciantur. Hinc in istis nulla habetur infallibilitas & inevitabilitas, sed contingentia & mutabilitas. 2. Causas illas ad effectus suos esse relatas. Nam Fatum non nudam causarum seriem notat, sed applicationem istarum ad certa effecta connotat. 3. istam causarum seriem à Deo esse præcognitam, præordinatam & præstitutam. Nihil enim causæ secundæ operantur, quod non sit à primâ prævisum & præscriptum.

Caput Secundum

tradens

Divisionem Fati

I. Est verò Fatum vel Theologicum, vel Astrologicum, vel Physicum, vel Stoicum.

II. Fatum

II. Fatum Theologicum est æternum Dei decretum & consilium de omnibus rerum eventibus in præcipiendo, agendo, permittendo & determinando consistens, sic fato fiunt divites & pauperes, pulchri & deformes, &c.

III. Fatum Astrologicum est Astro- rum in corpora inferiora influencia, variè ista regens ac dirigens. Sic fato fiunt Eclipses, tempora, anni &c.

IV. Fatum Physicum est omnium causarum naturalium ordo effectus neces- sarios & infallibiles inferens, Deo Naturæ Autori subjectus. Sic fato fiunt frigora, æstus, venti, pluviæ, aliaque.

V. Fatum Stoicum est absoluta rerum necessitas, ex siderum influxu aliarumque causarum creatarum nexu orta, omnes actiones cum humanas tum divinas respici- ens. Sic fato hoc ipse Deus quoque numen Parcarum carcere clausum fingitur.

§. I. In ore ferè omnium divisio hæc fati est, quæ de re vi- deri possunt *Gerhardus Johannes Vossius de origine & progressu Idololatriæ Lib. II. c. XLIV. seqq. p. 549 seqq. Hugo Grotius de fate,*

alii. Tantum verò abest, ut divisio sit generis in suas species, ut potius distinctio saltem sit vocis juxta varias acceptiones. Cum enim, quæ sententia est *B. Sperlingii c.l. de fato* aliter loquantur Theologi, aliter Astrologi, aliter Physici, aliter Stoici, non sine re hæc fati introducta est divisio, non tam fati rationem propriam, quàm hominum de fato rationes & opiniones varias exprimens. Directè tamen huc pertinet tantum fatum physicum, indirectè alia, cum, juxta illud tritissimum, opposita juxta se posita magis elucescant.

§. 2. *Fatum Theologicum* Creatorem creaturas suas conservantem ac dirigentem dicit. Etenim inter Deum & Creaturam non talis est relatio, qualis inter architectum & ædificium, ut cessante architecto ab influxu suo causali, nihilominus ædificium ritè extructum jugiter permanere possit; sed requiritur perpetuus Dei in Creaturam influxus hujusq; realis relatio ad Deum, cum alias creatura statim in nihilum abiret, extra conservationem hanc si foret, ceu hac de re verissimè statuit *B. Augustinus l. 4. de Gen. ad lit. c. 12.* Sic *Lactantius l. 3. Institut. c. 19.* scribit: Quis non sentiat hunc mundum tam mirabili ratione perfectum aliquâ providentiâ gubernari? quandoquidem nihil est, quod possit sine ullo moderatore consistere. Sic domus ab habitatore deserta dilabitur, navis sine gubernatore, abit pessum, & corpus relictum ab animâ diffluit, nedum putemus, tantam illam molem aut construi sine artifice aut stare tamdiu sine rectore potuisse. Et fatum hoc omnia in toto hoc mundo contenta sive sublimia sint & excelsa, sive humilia & abjecta, sive salutaria & proficua, sive damnabilia & noxia gubernat. Idque ita quidem præstat, ut nullius naturam propriam evertat, sed cum liberis liberè, cum contingentibus contingenter, cum necessariis necessariò, cum fortibus fortiter, & cum debilibus debiliter concurrat. Sicut ergò fato huic res omnes creatæ, ne minimis quidem exceptis, in quibus sæpius virtutes maximæ & divinitatis vestigia: Ita in specie illi subsunt primò *ut supra* res inanimatæ, quibus præter esse nihil est reliquum, cælum, stellæ, elementa, Metalla, Meteora cum Hypostatica, ignita, aquæ, spirituosæ, tum Emphatica. Unde iterum *Augustinus*

gustinus l. 5. l. c. c. 21. Nihil tam videtur casibus volvi, quam omnes istæ procellosæ ac turbulentæ qualitates (loquitur autem de igne, grandine, nive, vapore, vento, aliis ex Ps. 147, 7.) quibus cæli hujus inferioris, quod non immeritò etiam terræ nomine deputatum est, facies variatur & vertitur, sed quia Psaltes addit, qui faciunt verbum ejus, satis ostendit, earum quoque rerum ordinem divino subditum imperio, latere nos potius, quam universitatis deesse naturæ: Deinde τὰ ζῶντα, vegetabilia è terrâ nascentia, plantæ, arbores, fructus: Tertiò τὰ αἰσθητὰ, sensibilia hæcque volatilia, natatilia, gressilia & reptilia: Tandem τὰ λογικά, Homines. Hinc de fato hoc *Philippus l. 2. p. 135.* ita disserit: Primum videndum est, ubi fatum propriò divinam providentiam significet, & considerandum, quæ quomodo sint necessaria seu immutabilia, quæ divinitus decreta sunt. Non enim similis ratio est omnium. Ac tantùm justa, quæ vel oriuntur à voluntate Dei vel adjuvantur à Deo, fato fieri dicuntur. Ut fato dicuntur imperia constitui, id est providentiâ divinâ. Nam imperiorum constitutio nec ad stellas, nec ad alias causas secundas principaliter referenda est. Sic ait Virgilius: Italiam fato profugus Latinaque venit littora, id est, divinâ providentiâ.

§. 3. *Fatum Astrologicum* vim & potentiam astrorum in hæc inferiora corpora influentium, varièq; ista regentium ac dirigentium dicit. Enimverò hoc fatum fundari in rei veritate, neminem latere potest, ingratumq; in Creatorem dixerim, qui in dubium vocare, impium planè, qui negare omninò fatum illud præsumferit. Solem videamus. Quid manifestius, quam ipsum decursu suo per signa duodena singulis mensibus variare anni qualitates. Quam rem ita exponit *Proclus* vel *alius in lib. 1. τετραβίβλου*. Ὁρῶμεν ὅτι καὶ τὴν ἑὴλίου κίνησιν αἱ ὥραι ἔσθ' ἔτις γίνονται, καὶ συµεταβάλλονται ταῖς ἐτησίαις ὥραις τὰ ἡμέτερα σώματα. Καὶ τὴν λέγειν περὶ τῶν ἐτησίων τροπῶν, ὅπως ἰσημεριαί τὰς γινόμενας τροπαίς ὁρακλησίας ἔσθ' αἱ καθόλου εὐρίσκομεν μεταβάλλεσθαι ἡµᾶς. Ἀνίσχων γὰρ ὁ ἥλιος καὶ εἰς τὴν ἑἰς ἄρ' ἡµεριστῶν τὸν ἀέρα, τῆσιν αὐτῶν τοῖς ἡμετέροις σώμασι δίδωσιν τὴν ἀπόρροϊαν. Καὶ προΐσθης τῆς ἡμέρας, ἴσθ' ἰδεῖν τὰς καθόλου κρᾶσεις ἐν ταῖς

ταῖς μερικαῖς ἐμπειροχόμενας. Σὶ ἡ ὅλας ἐνεργείας τις γίνεται ἀπόρ-
 ροία. Χρὴ ἡμᾶς καὶ τὴν ἀδηλον αἰσθῆσιν τῷ λογισμῷ κρίνοντας εὐρί-
 σκειν. Cernimus motu Solis anni tempora distingvi, unaq̄, cum
 eis corpora nostra immutari. Et quid attinet de annis con-
 versionibus dicere? cum quotidianas conversiones illis annuis
 consimiles esse in nobis immutandis animadvertamus. Sol
 enim oriens & aërem ad veris temperiem redigens, talem etiam
 corporibus nostris q̄ualitatem insinuat, & die progrediente
 videre est universalia temperamenta in particularibus contine-
 ri. Quod si omninò evidens quidam contingat influxus, nobis
 etiam occultus sensus rationis iudicio est indagandus. Sic Lu-
 nam intueamur, cujus vim in hæc inferiora jamjam laudatus
 Autor his verbis asferit: Ἡ σελήνη, ἔχ' ὅτι μείζονα τῆ ἡλίας
 κέκτηται δύναμιν, δοκεῖ ἡμᾶς ἐνεργέστερον μεταβάλλειν, ἀλλ' ὅτι πε-
 ριγιοτέρα τυγχάνουσι, πλείεσθιν ἡμῖν ἐν δίδρασι τὴν ἀπόρροϊαν. Ὁρῶ-
 μεν γὰρ καὶ τὰ θαλάσσια ζῶα συναυξανόμενα καὶ συμψέμενα τῇ
 σελήνῃ. Καὶ ἡμῶν δὲ αὐτῶν τινὰ μέρη τῆ σώματ'· οἷον ἔνυχας καὶ
 τρίχας. Ἦν δὲ τὴ καὶ ἱερόν ζῶον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, ταῦρ' ἀνακείμεν
 τῇ θεῷ, ἧ ἡ σέληνη συνηύξαιεν αὐτῇ καὶ συνεμειβῆθ'. Εἰσι δὲ καὶ νῦν,
 συμψύχοντες καὶ συναυξήντες λίθοι τινὲς τῇ θεῷ. Apparet, Lu-
 nam, non quod sole majorem vim habeat, nos evidentius im-
 mutare; Sed quod terræ vicinior, magis nos suo lumine & mo-
 tu afficiat. Videmus enim & marinas animantes unâ cum Lu-
 nâ & crescere & decrescere, & nostri corporis partes quasdam,
 ut ungues & crines. Fuit etiam quoddam sacrum in Ægypto
 animal, videlicet Taurus, huic Deæ sacer, cujus cauda cum lu-
 nâ & augebatur & minuebatur. Sunt etiam hodiè lapides qui-
 dam, qui unâ cum eâ & accrescunt & decrescunt. Neq̄; frustra
 divina sapientia solis & lunæ cursui, qui dierum, mensium, an-
 norum spatia definivit, etiam quinq̄; addidit erroneas. Quem-
 admodum hæc pluribus deducit *Vossius* supra citatus p. 565. seqq.
 & *Philippus* l. c. p. 136. dum ita scribit: Ortus & occasus stellarum
 ita ordinat: sunt, ut profint rebus nascentibus. Postquam pri-
 mo vere terra mediocriter calefieri cepit post æquinoctium, &
 seges nata in autumno tunc reviviscens, ac semina recens sparsa
 in terram indigent irrigatione, ortus Plejadum & Hyadum re-
 gulariter

gulariter pluvias adfert. Deinde rursus fit rigatio, cum sol & luna in cancro conveniunt ac præsertim cum ad præsepe accesserunt. Deinde majore siccitate opus est in mense, ideò Leo & Canicula augent æstum & siccitatem. Deinde rursus Arcturi ortus, ac postea Plejadum, Hyadum & Orionis occasus initio hyemis cient humiditas tempestates. Hic ordo significat, arte motus ordinatos esse, & testimonium est, hunc mundum non extitisse casu. Variatur autem hic regularis ordo, alias magis, alias minus, Planetarum motibus, quorum insignes positus alias efficiunt majores humiditates, alias majores siccitates, ut exempla manifesta ostendunt.

§. 4. *Fatum Physicum* omnium causarum naturalium ordinem effectus necessarios & infallibiles inferentem, Deo Naturæ Autori subjectum innuit, ac respicit non sola astra sed omnes causas naturales. Neq; id immeritò. Superior enim æquè atqve inferior mundus probè spectandus. Hinc physicus cum fato fieri pluviam aut nivem aut fulgura dicitur, non ad astra tantum, sed etiam ad mundum inferiorem, terramqve imprimis & aquam, è quibus variè egrediuntur atomi, respicit, adeoque astrologo non simpliciter fidem adhibet. Quo de Fato *Philippus* iterum p. 134. *Fatum*, inquit, significat seriem causarum naturalium, id est, copulationem stellarum cum temperamentis & inclinationibus. Id *fatum* vocat *Ptolomæus* *Physicum*: Ut si dicatur *Marchio Johannes Albertus* fato corpus ob noxium mortis habere. *Item* p. 136. Diximus, *Fatum Physicum* vocari stellarum positum, qui vel in elementis vel in animantium corporibus causa est certarum qualitatum, ut manifestum est, aerem nos ambientem fieri calidiorem, cum Sol in æstate propius ad verticem nostrum accedens radios in eum rectiores spargit.

§. 5. *Fatum Stoicum* absolutam rerum necessitatem ex siderum influxu aliarumqve causarum creatarum nexu ortam, omnes actiones cum humanas tum divinas respicientem dicit. Putarunt enim Stoici (uti communiter fertur) omnia quæcunq; fiunt, ob certam quandam causarum colligantiam, suam efficaciam ex astrorum motibus trahentem fieri, imò DEUM ipsum

B

ipsum

ipsum etiam numen Parcarum carcere clausum esse: Quo de
iterum *Philippus l. c. p. 134. f. 2.* Fatum Stoicum est connexio
primæ causæ cum secundis naturalibus & voluntariis, talis, ut
nec prima causa aliter cire existimetur, quàm ut secundæ fe-
runtur, nec voluntas aliter agere posse existimetur, quàm ut
impellitur à præcedentibus causis, naturalibus inclinationibus
& visis, id est imaginatione objectorum.

SECTIO SECUNDA

tradens

Confectaria Fati,

quorum

Primum,

ita habet

**Fatum Physicum directè huc spectat
nec laude suâ destituitur.**

§. 1. Fatum enim hoc ordinem dicit causarum natura-
lium inferentem necessarios & infallibiles effectus, ceu supra
innuimus. Physica nãq; uti jure meritò audit scientia, scire ve-
rò est rem per causam proximam cognoscere; Ita quando Phÿ-
sicus nexum causarum naturalium cum suis effectis infallibi-
lem tradit, ex officio agit & id præstat, quod sui muneris est.
Et optandum sanè, ita vigere sensus nostros, quò experientiam
quoq; referimus, & tam perspicuam rationem esse ut nunc à
priori nunc à posteriori per sensum & rationem perfectè co-
gnoscere queamus cuncta naturæ opera, horumq; effectus ne-
cessarios & infallibiles, sed ingeminandum perpetuò illud *Scæ-
ligeri*: Nos in luce rerum tenui caligamus, in mediocri cæcu-
timus, in majori cæci sumus, in maximâ insanimus. Tantum
tamen abest, ut Physicus à contemplatione causarum natura-
lium abstrahi se patiatur, ut potius satagat eò diligentius re-
rum suarum, quò difficiliore cognitu sunt. Hæc enim ipsius
cura unica sit.

§. 2. De cætero sollicitus etiam sit, quod non in mino-
rem ipsius laudem cedit, in serie causarum singularum discrimi-
nand-

minandâ, cum quâ certi conjuncti sunt effectus. Non enim
universalibus & remotis causis tantum inharendum, nec solæ
particulares & proximæ tenendæ sunt, Loca etiam cum primis
consideranda, cum non tantum in aliis terris aliæ arbores, sed
alii etiam homines sint. Pulchriora & majora omnia in Asia,
inquit ex Hippocrate *Adrianus Sperlingius l. 1. de Hum. Corp.*
Fabr. c. 7, quàm in Europâ nascuntur, idq; ob temporum anni
temperiem fieri credendum est. Asia enim in medio solis ex-
ortu ad auroram sita, à frigiditate & caliditate omni excedente
remotior est. Europæi formâ & magnitudine corporis per-
quam inter se differunt, idq; propter temporum maximas &
frequentissimas mutationes. Sic Dani, Batavi & Germani
ut plurimum magni sunt ac pulchri, Angli item & Scoti, Galli
& Hispani contra magnâ ex parte breves: at Itali & Græci
mediocris staturæ. Veneti etiam proceri & elegantis staturæ
dignitate eminent, id quod Patritii nobilesq; docent, qui abori-
genes sunt, reliquum vulgus, quod ex omnibus orbis partibus
confluxit, promiscuum est.

Secundum.

Fatum Astrologicum ut in se certissi-
mum; ita ratione Astrologorum, qui fati
hujus fundamentum posuere vel in veris
certisq; vel in incertis, conjecturâ valde
dubiâ subnixis, falsis, absurdis, impiis, vel
prudentissimum vel vanissimum.

§. 1. Fato Astrologico fieri anni varietates secundum
æstatem, Autumnum, hiemen & ver: fieri dierum & noctium vi-
eisitudines sapientissimè interposito crepusculo; fieri humo-
rum augmenta & decrementa in plantis & cunctis animalibus;
fieri eclipses aliasq; Stellarum oppositiones, conjunctiones &c.
ejuemodi plurima, adeò certum est ut quàm certissimum.

Astrologis etiam, dum fati hujus fundamentum ponunt in
veris certisq; i. e. virtute siderum in hæc inferiora, prudenter
agunt idq; præstant, quod sui muneris. In lucidis enim ac
cælestibus corporibus, ubi tanta est varietas, non admiranda
esse efficaciam quis credat? De Sole, & Luna aliis Planetis su-
pra quædam adduximus à *Vossio l.c.* Consideremus juxta eun-
dem stellas fixas? Ex earum ortu & occasu, *inquit ipse*, nautæ
atq; Agricolaë anniversarias prævident tempestates. Idem
observant ab Arcturo tempestates cieri, ab Hyadibus pluvias,
ab Orio ne nimbos. Etiam capram cælestem ortu suo vitibus
nocere, apud Pausaniam legas in Corinthiacis. Jam quanta
est vis, *subjicit*, quinq; Erraticarum? Quod peritiores hujus
artis maximè observant, quando cum Sole & Lunâ, aut ipsæ
inter se conjunguntur. Soli enim Saturnus additus aëra red-
dit nubilum ac turbidum. Jupiter ac Mercurius, si arctius so-
cientur, ventos procreant & tempestates. Mars & Venus, si
aptis cæli locis jungantur, imbres generant, & quandoq; et-
iam fulmina ac tonitrua. Atq; hæc cum primis contingunt
in Lunæ *συνυία* conjunctione, vel ortu etiam fixi sideris ex il-
lustrioribus. Imò ne minores quidem ex fixis effectu carent,
si cum planetis copulentur. Nimirum stellæ omnes fixæ sunt
instar foeminarum, quæ steriles per se, gravidæ fiunt, si jungan-
tur planetis. Sic stellæ cancri nebulosæ à Ptolomæo di-
cuntur suffocantes & pestilentes. Sed vis ea concipitur à Pla-
netis. Ut anno factum est 1563. cum in Leonis initio
juxta eas stellas partiliter jungerentur Sol & Saturnus, atrox est
pestilentia aliquot consecuta annis per Europam universam.
Quod si ea sit siderum vis in elementa & hinc conflata: Etiam
vis cæli se exeret in corpora humana, cum homo ex elementis
constet, aëra hauriat, cibo & potu nutriatur. Sed vis sideris se
nullius prodit manifestius; quàm Lunaris. Nam morbo ca-
duco & similibus laborantes vehementiores habent paroxy-
smos circa novilunia, plenilunia & medias quadraturas: Non-
nulli etiam tantummodò se malè tum habent. Nec hydropi-
ci unquam laborant vehementiùs, quàm circa plenilunia; ac
penè omnes etiam circa id temporis moriuntur. *Hæc ex illius
mente.*

§. 2. Cæ-

§. 2. Cæterum qui Fati Astrologici fundamentum in incertis, falsis, dubiis, impiis posuere, illi nihilominus quam Astrologi sunt. Animus quidem jam non est persequi pluribus, quomodo alii manus partes singulis subjecerint Planetis; alii Planetarum vim in quodque corporis membrum ex quadam analogia colligant; alii singulis animæ facultatibus aliquem præfecerint ex planetis; Illud tamen omnino taxandum, cum maxima rerum pure contingentium & necessariorum diversitas detur, illas pro his venditari, atque his tantum non æquiparari. Videas enim hinc ab Astrologis talia prædici, quæ à solis astris non dependent, virtutes ac vitia, honores, ignominiam, divitias & paupertatem, connubia, liberos, morbos, ipsamque adeo Voluntatem, quæ suam in agendo libertatem habet, ab astris determinari. Contra quos cum *B. Sperlingio in Exercit. suis Physicis*, ita argumentamur: Quæcumque à solis stellis non dependent, ea ab Astrologis prædici nec possunt nec debent. Major patet, quia non judicat artifex extra artem, & sutor ultra crepidam. Minor in confesso est: A solis Astris bella non sunt, nec mores, nec morbi, nec mortes. Ubi que propriores dantur causæ, quarum major potestas majorque certitudo, quam remotarum. Et si falluntur adeo in pluviarum, ventorum ac tempestatum prædictionibus, quid sibi aliisque promittere poterunt de iis, quæ liberam hominis sequuntur voluntatem. Si non est id, quod magis probabile erat, multo minus illud erit, quod minus tale est. Porro: Quicquid suam in agendo libertatem habet, illud ab astris non determinatur. Voluntas suam in agendo libertatem habet. E. voluntas ab astris non determinatur. Major ex libertatis naturâ constat, velle enim potest & non velle etiam omnibus præsentibus requisitis. Minor in ore omnium est. Hinc rectissime *Casmanus* ait: Astrologi profitentur, se futuras hominum actiones eventusque ex suæ artis observationibus præsentire & prænunciare posse. Hoc autem falsum est, futura enim quæ ex liberâ hominis voluntate proficisci debent, nullis possunt esse nota Astrologis, nam cognoscerent futura in seipsis, quod fieri non potest, quippe quæ futura sunt, nondum per se actu sunt, quod autem non est, prout non est, non intelligitur, sed prout aliquo modo est, nimirum

rum potestate in suis causis. Nec præcognosci queunt futura
in suis causis, quæ tres sunt: DEUS, cœlum, voluntas humana.
Quæ autem ex DEI proposito, consilio & absolutâ voluntate
eventura sunt, ea nulli mortalium, vel ex cœlo vel ex aliâ quâ-
cunq; ratione, nisi cui DEUS voluerit aperire, cognita esse pos-
sunt. Ex cœlo autem futura, quæ pendent ex voluntate homi-
nis non possunt cognosci, quia cœlum est causa universalis, qua
re effectus futuri particulares non nisi universaliter & indeter-
minatè in cœlo contineri & cognosci possunt; tum etiam
quia cœlum est causa corporalis & materialis, quare animus
noster, qui per se incorporeus & expers materiæ est liberq; in-
agendo, cœli efficientiæ & operationi directè & necessariò mi-
nimè subjacebit: Voluntas humana, quæ est proxima causa
humanarum actionum respectu futurorum, quæ ex ipsâ profi-
cisci debent, indifferens & indeterminata est: multa enim
acturi sumus, de quibus nihil dum cogitavimus, nedum delibe-
ravimus: quomodo igitur causa indeterminata & indifferens
potest definitam certamq; futuri effectûs cognitionem parere.
Quò spectant illa *Philippi p. 143*; Necesse est, inquit, simul
doceri, nequaquam omnes eventus ad astra referendos esse,
sed cum de actionibus humanis & eventibus, qui hominibus ac-
cidunt, loquimur, causæ præcipuè sex sunt considerandæ: Vo-
luntas hominis, temperamenta, astra, DEUS & Diabolus, Item
externa violentia, quæ varias causas impulsionis habere potest.
Quod Paris abduxit Helenam, non stellæ, sed in utroq; volun-
tas propria causa est. Ad voluntates ac causas impellit Dia-
bolus. Poterat autem voluntas in Paride revera se frenare,
ac imperare membris, ne alienam abducerent. Et Helena ad-
versari potuit, ac imperare membris, ne machum sequeretur.
§. 3. Solent quidem sententiæ seqvioris Patroni afferre
nonnulla, quibus rem probare satagunt. Ac contentos se ini-
riò ajunt prudentissimo & verissimo Galeni judicio, qui de astro-
rum effectibus loquens ait, sophisticum esse manifestæ experi-
entiæ velle contradicere. Dein ingentem adferunt copiam
eorum, qui res manifestas ex sideribus præviderunt. In his est
ipsis Theagenes, qui prædixit Augusto imperium, teste Sveto-
nio in Octavio cap. XCIV. Thrasyllus item, qui Tiberio ipse
osten-

172

ostendit, gnarum se periculi ab Cæsare sibi imminentis, de quo Tacitus in VI. Annal. & Dio lib. LV. Ex quo etiam Xiphilius refert, ut Mathematici à Vitello urbe pulsī, prædixerint ei, fore, ut intra Kalendas Octobris periret: intraq; id tempus decessisse. De Ascletarione etiam mirabile, quod narrat Svetonius in Domitiano: Hunc (Ascletarionem Mathematicum) delatum, nec inficiantem, jactasse se, quæ prævidisset ex arte, sciscitatus est Domitianus, quis ipsum maneret exitus: & affirmantem, fore, ut brevi laceraretur à canibus, interfici quidem sine morâ sed ad coarguendam temeritatem artis, sepeliri quoq; accuratissimè imperavit. Quod cum fieret, evenit, ut repentinâ tempestate, dejecto funere semiustum cadaver discerperent canes. Quod paulò tamen aliter ex Dione refert Xiphilius. Vide & quæ Eunapius de Ablabio in vitâ Ædesii scribit: Item Zonaras aliiq; de Athenaide, quæ postea fuit uxor Theodosii Junioris. Etiam Rodolpho Habsburgensi imperium est prædictum, ut narrat Cuspinianus: Pontificatus item Leoni X. & Hadriano VI, de quibus Paulus Jovius, Subjiciunt tandem & inferunt: Quod Chiromantia è lineamentis manuum, quod Physiognomia è vultu hominis, id multò magis Astrologia ex Astris potest. Sed Chiromantia è lineamentis manuum & Physiognomia è vultu hominis inclinationes, virtutes & vitia cujusq; prædicunt. E. Antecedens constat: Quia juxta Aristotelem animosi sunt, quibus frons magna, tersa & levis: Ingeniosi, quibus caro mollior & humilior: Moderati & mansueti, qui incesu & voce tardi, qui oculos nec valdè apertos, nec omninò clausos habent: Misericordes, qui colore albo sunt, oculis pingvioribus, naribus patulis: Avari, qui tetricam & rigosam frontem habent.

§. 2. Veruntamen ut taceamus, sapientissimos quosq; gentiliū artem hanc non artem putassee, eiq; credulos damnasse dementiæ, unde etiam teste Suida, Alexandria quoddam tributum nomine Blacennomium erat, quod Astrologi penderent, quia ad eos accederent stulti aliaq;, respondemus nos ad objecta cum B. Sperlingio l.c. primò in genere: Sciri posse ortus & occasus stellarum, aspectus & Eclipses, aliaq; statum cœli concernentia, infallibiliter: pluvias, ventos, terræ motus, fecunditatem, sterilitatem morbos, probabiliter: casus humanos, morbos, mortes &c. nullo modo. Deinde in specie. Glorientur Astrologi, multa falsitatis exempla

empla totus novit mundus. Benè admodum *Seneca*, plerosq; dixere victuros & nil metuentes oppresit dies. Aliis dedere finem propinquum, at illi superfuere. Sic *Conimbricenses*: Figmenta hæc sunt Astrologorum, qui fabulis non minus quàm Poëtæ cælum implevere. Commenta sunt hominum, qui lucrum ex fallaci admirationum illecebrâ quarunt, quiq; quemadmodum aranearum telat culices & muscas, ita ipsi indoctos & imperitos aucupantur. Præterea nõ adeò operosum est singulis exemplis occurrere, quã arbitrantur. Trifariam enim fit, ut eventus prædictioni respondeat. Est cum aliquid præscitur è commercio cum Dæmone; qui ob subtilitatem & experientiam rarò fallitur, unde sæpè, quod prædicat, Deo permitte, evenit. Est item cum Astrologi familiares sint viris magnis, & quæ illi moliantur, gnari, multa ex sideribus se jactent præscire, quæ aliunde dedicerunt. Est deniq; cum *ἑρπύλλοι* aut fraudibus subacti, in multis falsis aliqua dicunt, quibus eventus casu respondeat. Nec enim verum semper dicere, innumeris comprobatur exemplis. Quod ajunt de Chiromantiâ & Physiognomiâ, non minus certitudine caret, dubium enim per æquè dubium, incertum per incertum probant. Elineis manuum & vultu voluntatis actiones qui prædicunt, temerarii sunt, stulti qui credunt, teste sapius laudato *B. Sperlingio*. Quo cum faciunt *Conimbricenses l. 2. c. 3. q. 8. art. 2.* pronunciantes, non posse Planetarios certi alicujus hominis, regni aut civitatis casus, fortunas aut circumstantias rerum negotiorumve prædicere. Ut, an Alexander veneno periturus sit? An *Æschylus* Poëta casu testudinis ab aquila demissæ interimendus? an regnum Græcorum regno Persarum diutius durare debeat? aliaq; hujusmodi: quæ tamen Astrologorum in observando superstitiosa vanitas atq; in pronuntiando inconsulta temeritas se scire profitetur, quibus certè in rebus illi non tam multa metiuntur, quàm mentiuntur, neq; tam ex cæli, quàm ex sui cerebri vertigine loquuntur.

Tertium

Fatum Stoicum fatuum omninò est.

Fatum Stoicum, ceu communiter traditur, inferre necessitatem immutabilem non in naturalibus modo, sed omnibus rebus, adeò ut nec DEUS ipse poterit res aliter condere quàm condidit, & gubernare aliter, quàm gubernat, è superioribus constat. Quod fatum cum non modo hominum & Angelorum, sed & ipsius DEI gloriosi libertatem tollat, quotusquisq; est, qui illud non stultum ac brutum statuat? Ceu pluribus id deducit *B. Sperlingius in Institut. l. 1. c. 10. q. 4.* è communi sententiâ, circa illud verò nonnulla egregiè monet in *Exercit. p. 136.* quã videbis, cum nobis esse prolixioribus non liceat.

ה"ה